

TURKU

Kaupunkitutkimusohjelma

Turun kaupunki- tutkimusohjelma 2019–2023

TURKU

Turun yliopisto
University of Turku

Sisällys

Tiivistelmä	3
1. Johdanto	4
2. Tavoitteet	5
3. Turun strategian ohjelmallistaminen tutkimusaiheiksi	8
3.1 Hyvinvointi ja aktiivisuus	10
3.1.1 Terve ja hyvinvoiva turkulainen	10
3.1.2 Osaava ja oppiva turkulainen	11
3.1.3 Aktiivinen turkulainen	12
3.2 Kilpailukyky ja kestävä kasvu	13
3.2.1 Yrittävä ja osaava Turku	14
3.2.2 Vaikuttava ja uudistuva Turku	15
3.2.3 Rakentuva Turku ja ympäristö	16
3.3 Kärkihankkeet	17
3.3.1 Keskustan kehittäminen	17
3.3.2 Turun tiedepuisto	17
3.3.3 Smart and Wise Turku	18
4. Ohjelman toteuttaminen	19
4.1 Rahoitusmuodot	20
4.2 Turun kaupunkitutkimusohjelman vuorovaikutusmalli	23
4.2.1 Yhteissuunnittelu	24
4.2.2 Yhteistoiminta	25
4.2.3 Yhteinen tiedon jakaminen	27
5. Lopuksi	28

Tiivistelmä

Turun kaupunkitutkimusohjelma on Turun kaupungin, Turun yliopiston ja Åbo Akademin yhteinen tutkimusohjelma, jossa tehdään kaupunkien kehitystä koskevaa akateemista tutkimusta. Ohjelman kolmannella kaudella (2019–2023) jatketaan ja kehitetään edelleen ensimmäisellä kaudella (2009–2013) aloitettua ja toisella kaudella (2014–2018) syventynyttä yhteistyötä.

KAUPUNKITUTKIMUSOHJELMA 2019–2023 ottaa teemansa Turun kaupungin strategian kahdesta ohjelmasta. Itse tutkimusohjelman kohde on, näiden teemojen puitteissa, yhteiskunnallinen ja tilallinen muutos kaupungeissa ja kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa tähän muutokseen yksin tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Tutkimusohjelma määrittelee laajasti tutkimusten aihepiirin ja antaa esimerkkejä mahdollisista tutkimusaiheista, mutta jättää tutkijoille varsinaisten tutkimuskysymysten määrittelyn ja tutkimuksen sisällön tarkemman rajauksen.

Ohjelman keskeiset tavoitteet ovat: (1) tuottaa kaupungille uutta tutkimustietoa päätöksenteon tueksi, (2) lisätä yliopistoissa tehtävän kaupunkitutkimuksen sekä kaupungin johdon ja hallinnon välistä vuorovaikutusta, ja (3) tiivistää kaupunkitutkimukseen liittyvää poikkitieteellistä tutkimusyhteistyötä sekä turkulaisten yliopistojen oppialojen kesken että laajemmin kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kaupunkitutkimusohjelmasta rahoitetaan tutkimuksia, jotka perustuvat tieteelliseen viitekehykseen ja tuottavat tuloksia,

jotka ovat merkittäviä akateemisin kriteerein (ml. vertaisarvioitua julkaisut), mutta myös sovellettavissa kaupungin kehittämistoiminnassa. Ohjelman erityispiirre on, että kaupunkiorganisaation ja yliopistojen välisen yhteiskehittelyn tavoite on viety laajasti käytäntöön yhteistoiminnan eri vaiheissa.

Merkittävin rahoitusmuoto ovat ohjelman omat tutkimusrahoituskilpailut, joita on järjestetty vuosittain. Ohjelma myös osa- tai täydennysrahoittaa muiden ulkoisten rahoittajien rahoittamia hankkeita ja tarjoaa niille muuta apua kaupunkiorganisaation kanssa toimimisessa, sekä hankkeistaa suoraan pienempiä täsmätutkimuksia kaupunkiorganisaation akuuttien tarpeiden mukaisesti. Ohjelma niin ikään järjestää vuosittain kilpailun kannusteapurahoista kaupunkitutkimusohjelmaa toteuttaviin Pro Gradu-tutkielmiin.

Ohjelma on kaupungin ja yliopistojen toimintamalli yhtä aikaa tieteellisesti korkeatasoisen ja kaupungin kannalta hyödyllisen tutkimuksen edistämiseksi. Turun malli on nostettu esiin onnistuneena kaupungin ja yliopistotutkimuksen yhteistyömuotona Suomessa ja kansainvälisesti.

1. Johdanto

Turun kaupunkitutkimusohjelma on Turun kaupungin, Turun yliopiston ja Åbo Akademin yhteinen tutkimusohjelma, jossa tehdään kaupunkien kehitystä koskevaa akateemista tutkimusta. Ohjelman kolmannella kaudella jatketaan ja kehitetään edelleen ensimmäisellä kaudella (2009–2013) aloitettua ja toisella kaudella (2014–2018) syventynyttä yhteistyötä.

KAUPUNKITUTKIMUS ON moni- ja poikkitieteellinen tieteenala, jossa tutkimuksen kohteena tai toimijana on kaupunki. Tutkimuksen alaan katsotaan kuuluvaksi myös aiheet, joissa kaupunki, kaupunkilaiset tai kaupungissa tapahtuvat ilmiöt ovat olennaisena osana. Ohjelmassa sopiviksi tutkimuskohteiksi rajautuvat täten laveasti aiheet, jotka tuottavat kaupungin kehittämisen kannalta hyödyllistä tietoa tai välittävät sitä koskevaa teoreettista (olemassa olevaan tutkimukseen perustuvaa, jäseneltyä) näkemyksellisyttä. Ohjelman puitteissa rahoitettava kaupunkitutkimus on usein niin sanottua ”sovellettavaa perustutkimusta” sen pyrkien vastaamaan kaupunkien ajankohtaisiin haasteisiin tieteellisten kysymyksenasetteluiden kautta.^{1,2}

Kaupunkitutkimusohjelma 2019–2023 ottaa teemansa Turun kaupungin strategian kahdesta ohjelmasta.³ Itse tutkimusohjelman kohde on, näiden teemojen puitteissa, yhteiskunnallinen ja tilallinen muutos kaupungeissa ja kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa tähän muutokseen yksin tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Tutkimusohjelma määrittelee laveasti tutkimusten aihepiirin ja antaa esimerkkejä mahdollisista tutkimusaiheista, mutta jättää tutkijoille varsinaisten tutkimuskysymysten määrittelyn ja tutkimuksen sisällön tarkemman rajauksen. Ohjelma haastaa tutkijat pohtimaan kaupungin kilpailukyvyyn ja kestäväen kasvun tekijöitä sekä miten lisätä kaupunkilaisten hyvinvointia ja aktiivisuutta.

Ohjelman tavoite on vahvistaa Suomen keskeisimmän kaupunkipoliittisen toimijan – kaupunkien itse – ja tässä tapauksessa etenkin Turun tietopohjaa kaupungin kehittämisvalintoja tehtäessä. Ohjelman kolmannen kauden

alku ajoittuu kaupunkipolitiikan uudistumisen aikaan sekä eurooppalaisella tasolla että kansallisesti. Euroopan Unionin kaupunkiagenda⁴ toimii kanavana monitasoiselle vuorovaikutukselle jäsenvaltioiden, kaupunkien, komission ja muiden keskeisten toimijoiden välillä kaupunkien kasvun, elinvoiman ja innovaatiotoiminnan edistämiseksi. Kaupungit nähdään enenevässä määrin myös koheesiopolitiikan instrumentteina priorisoiden täten kaupunkikeskeistä kasvua reuna-alueiden koheesion kustannuksella.⁵ Suomen kansallinen kaupunkipolitiikka on uusiutumassa kevään 2019 vaalien jälkeen. Sitä sävyttäneen oivallus kaupunkien ja niiden kehittämisen edellytyksiä tukevan politiikan monimuotoisuudesta. Tähän viittaa jo ministeriöiden valmisteleva kokonaisuus, johon kuuluvat suurten kaupunkien ja muiden maakuntakeskusten kaupunkiohjelma (2018–2022), kestävä kaupunkikehityksen ohjelma ja seutukaupunkiohjelma. Suurten kaupunkien kaupunkiohjelma toteaa kaupunkien strategisen roolin osana kansallista kehitystä ja nostaa mm. edelläkävijyyden, digitalisuuden, kansainvälisyyden ja toimivan kaupungin ajatukset kaupunkipolitiikan ytimeen. Ohjelma peräänkuuluttaa myös kaupunkitutkimuksen aseman vahvistamista.⁶

Turun kaupunkitutkimusohjelma on kaupungin ja yliopistojen toimintamalli tieteellisesti korkeatasoisen ja kaupungin kannalta hyödyllisen tutkimuksen edistämiseksi. Tiedon liikkumisen määrätietoinen lisääminen ja tutkimustietoon perustuva yhteiskehittely eri organisaatioiden välillä on vahva kansallinen ja globaali tavoite. Kansallinen vaatimus akateemisen tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistämisestä on myös yksi ohjelman taustavaikutin.⁷ Turun malli on nostettu esiin onnistuneena kaupungin ja yliopistotutkimuksen yhteistyömuotona Suomessa ja kansainvälisesti.⁸⁻¹¹

2. Tavoitteet

KAUPUNKITUTKIMUSOHJELMA HAASTAA niin tutkijat kuin käytännön toimijatkin pohtimaan hyvän kaupungin kehittämisen tavoitteita ja keinoja. Tutkimusohjelma kehottaa pohtimaan niitä tekijöitä ja toimintatapoja, mitkä edesauttavat ekologisesti, kulttuurillisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti tasapainoisen sekä ilmapiiriltään vapaan ja innovatiivisen suomalaisen suuren kaupungin kehitystä. Tutkimusohjelman teemat määrittyvät kaupungin strategisista ohjelmista ”hyvinvointi ja aktiivisuus” sekä ”kilpailukyky ja kestävä kasvu”. Ohjelmasta rahoitetaan tutkijoiden ja tutkimusryhmien työtä kaupungin valitsemien teemojen puitteissa. Tutkimus on kuitenkin lähtökohdiltaan akateemista.

Turun kaupunkitutkimusohjelman
2019–2023 keskeiset tavoitteet ovat:

- 1) Tuottaa kaupungille uutta tutkimustietoa päätöksenteon tueksi, liittyen ennen kaikkea kaupungin strategisissa ohjelmissa ja kärkihankkeissa linjattuihin teemoihin.
- 2) Lisätä yliopistoissa tehtävän kaupunkitutkimuksen sekä kaupungin johdon ja hallinnon välistä vuorovaikutusta tutkimusten käynnistämisessä ja niiden aikana sekä yhteistä pohdintaa miten tuloksia voidaan soveltaa kaupungin kehittämisessä.
- 3) Tiivistää kaupunkitutkimukseen liittyvää poikkitieteellistä tutkimusyhteistyötä sekä turkulaisten yliopistojen oppilaitosten kesken että laajemmin kansallisesti ja kansainvälisesti.

H2Ö-festivaali
Ruissalon telakalla

Kaupunki tavoittelee tutkimusyhteistyöllä tietoa, jota voidaan käyttää päätöksenteon valmistelun tukena. Tällainen tieto voi koskea esimerkiksi kaupungin muuttunutta toimintaympäristöä tai uudistamista kaipaavia toimintamalleja. Tietoperustaa ja tietoperusteista johtamista vahvistamalla pyritään lisäämään kaupungin kehittämistoiminnan vaikuttavuutta.

Yliopistoasiantuntemus voi avata kaupungin muutoksen ajallista ulottuvuutta ja vertaileva tutkimus näkökulmia muiden kaupunkien kehityssuunnista ja toimintatavoista. Historiallinen näkökulma syventää tämänhetkisten aiheiden ja laajempien muutosten tarkastelua sekä tuo vertailukohtia nykyisille päätöksille ja toiminnalle. Historiallinen tutkimus auttaa hahmottamaan toimijuutta ja sitä mikä tietyssä toiminnassa ja kehityksessä on ajalle tyypillistä ja mikä esimerkiksi Turulle erityistä. Tulevaisuuteen suuntaava tutkimus voi puolestaan olla ennakointia, tulevaisuuden rakentamista, vaihtoehtojen

kehityskulkujen ja trendien esittämistä ja analysointia tai näihin liittyvää normatiivisten ja eettisten tavoitteiden pohdintaa. Tulevaisuusorientoitunut tutkimus huomioi myös muutoksen yllätyksellisyyttä.

Ohjelmasta rahoitettavan tutkimuksen ei tarvitse välttämättä sisältää Turkua koskevaa empiiristä tutkimusta. Sen sijaan tutkimus voi käsitellä yleisemmin jonkin ilmiön muutosta ja sen vaikutusta kaupunkikehitykseen, tai jotain toista kaupunkia tai kaupunkeja, mikäli niistä saatava tieto on perustellusti hyödyllistä Turun kehittämisen kannalta. Kaupunkikehityksen ilmiöt ja pyrkimykset vaikuttaa niihin etenkin pohjoiseurooppalaisissa Turun kokoisissa tai alueelliselta merkityksiltään samantyyppisissä kaupungeissa ovat erityisen mielenkiintoisia vertailukohtia. Kansainvälisten vertailujen ja yleisemmin ilmiöiden kansainvälisen suhteuttamisen näkökulmaa pyritään lisäämään tällä ohjelmakaudella.

*Kupittaan
luistelumatto*

Tietoa tuotetaan paitsi kaupungin johdolle, henkilökunnalle, kaupunginvaltuutetuille ja kaupunkikehityksen asiantuntijoille myös laajasti kaupunkilaisille. Kaupunkitutkimuksen aluelähtöisen luonteen vuoksi yksittäiset hankkeet tuottavat usein tietoa samanaikaisesti useiden eri toimialojen tarpeisiin.

Tavoitteena on, että saatuja tutkimustuloksia hyödynnetään. Tutkijoiden odotetaan julkaisevan tuloksia akateemisesti, ns. vertaisarvioituissa tieteellisissä sarjoissa, mutta myös keskustelevan niistä kaupungin asiantuntijoiden ja muiden soveltavien tahojen kanssa sekä kirjoittavan tiiviin ja yleis-

tajuisen katsauksen. Ohjelman käyttämiä keinoja tämän tavoitteen toteuttamiseen avataan luvussa 4.2.

Yliopistot pyrkivät omilla toimenpiteillään lisäämään yhteistyötä kaupunkitutkimuksessa paikallisten yliopistojen ja niiden oppialojen välillä sekä laajemmin kansallisesti ja kansainvälisesti. Kaupungin ja yliopistojen yhteinen kaupunkitutkimusohjelma tukee merkittävästi tätä tavoitetta. Turku on 2010-luvulla vahvistanut asemansa kaupunkitutkimuksen toisena kansallisena keskittymänä pääkaupunkiseudun ohella.

Lausteen lähiötupa

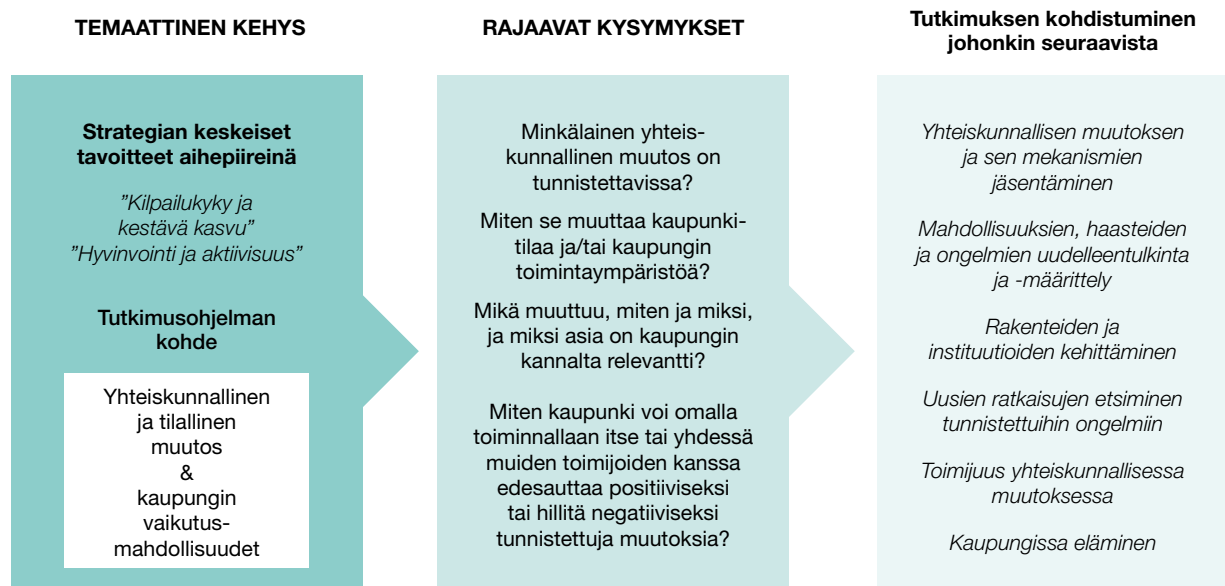
Kuva: Esko Keski-Oja

3. Turun strategian ohjelmallistaminen tutkimusaiheiksi

TURUN KAUPUNGIN strategisten ohjelmien "Hyvinvointi ja aktiivisuus" sekä "Kilpailukyky ja kestävä kasvu" teemat ohjaavat myös kaupunkitutkimusohjelmaa. Kaupungin kehittämistoiminnan painopisteisiin ja tavoitteisiin suhtaudutaan kuitenkin aihepiireinä, joita käsitellään tutkimuslähtöisesti eli näkökulmia tieteellisistä keskusteluista, teorioista, olemassa olevasta tutkimustiedosta ja eri oppialojen tutkimuksellisista perinteistä hyödyntäen ja soveltaen. Tutkimuslähtöisyys on akateemisen kaupunkitutkimuksen edellytys ja kaupungin uudistumisen kannalta hyödyllisen tiedonjalostuksen tae.

Tutkimusohjelman erityinen kohde on, strategiasta johdettujen teemojen puitteissa, yhteiskunnallinen ja tilallinen muutos kaupungeissa, ja kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa tähän muutokseen (Kuvio 1). Tutkimuskohteet täsmentyvät edelleen rajaavien kysymysten ja tutkimusaiheiden kautta, jotka pureutuvat muutoksen syihin ja seurauksiin sekä kaupunkiorganisaation keinoihin määrittää tai muuttaa kehityksen suuntaa. Tutkimusohjelma tarjoaa näin ollen temaattisen kehityksen, mutta jättää varsinaisten tutkimuskysymysten määrittelyn ja tutkimusten sisällön tarkemman rajauksen tutkijoiden ehdotettavaksi.

Kuvio 1.
Strategisten teemojen
ohjelmallistaminen
tutkimusaiheiksi.

Luvun loppuosa esittelee lyhyesti Turun strategiset ohjelmat "Hyvinvointi ja aktiivisuus" sekä "Kilpailukyky ja kestävä kasvu" ja antaa esimerkkejä miten ne kääntyvät tutkimusaiheiksi. Ideoita tutkimusaiheisiin voi hakea myös suoraan strategian ohjelma-asiakirjasta³, jossa teemoja ja kaupungin tavoitteita käsitellään yksityiskohtaisemmin. Strategiset ohjelmat ovat toisiaan tukevia ja täydentäviä: hyvinvointi lisää elinvoimaa – ja toisin päin. Läpileikkaavia teemoja ovat esimerkiksi väestön hyvinvoinnin tukeminen, osallisuus, asukas- ja asiakaslähtöisyys, digitalisaatio, data-analytiikan hyödyntäminen, vetovoimaisuus, olemassa olevan rakennetun, kulttuuri- ja luonnonympäristön arvon korostaminen sekä resurssiviisaus ja vähäpäästöisyys. On ilmeistä, että monet globaalit muutostrendit kuten ilmastonmuutos, kau-

pungistuminen, ikärakenteen ja elinkeinorakenteen muutos, eriarvoisuuden kasvu, kansainvälinen muuttoliike, kestävä kehityksen tavoittelu ja data-analytiikan kehitykselle asetetut toiveet määrittävät Turun kaupunkipolitiikan ja välillisesti myös kaupunkitutkimusohjelman tavoitteita. Tutkimusohjelma pyrkii tarkastelemaan näitä ilmiöitä ja niihin liittyviä pyrkimyksiä Turun ja siihen verrattavissa olevien kaupunkien ja kaupunkiseutujen kontekstissa, punniten missä mielessä ilmiöt ovat tai eivät ole globaaleja ja niiden ratkaisut ovat tai eivät ole (vain) paikallisia. Esimerkiksi tieto, miten asuinalueiden eriytymistä on pyritty ehkäisemään maailmalla, ei välttämättä ole sellaisenaan sovellettavissa Turussa, mutta tarjoaa perusteltuja näkökulmia kaupungin kehittämisvalintoihin.

Vanhakaupunki, havainnekuva

3.1 Hyvinvointi ja aktiivisuus

KAUPUNGIN STRATEGISESSA ohjelmassa Hyvinvointi ja aktiivisuus painottuvat yhtäältä tavoitteet, jotka koskevat kaupungin, yritysten ja kolmannen sektorin roolia palveluiden tuottamisessa ja toteuttamisessa, ja toisaalta yksittäisten kaupunkilaisten mahdollisuutta vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa ja ottaa vastuuta sen edistämisestä. Pyrkimykset

edistää osallisuutta sekä kehittää asukas- ja asiakaslähtöisiä toimintamalleja kaikessa kaupungin toiminnassa heijastavat avoimeen tiedon vaihtoon ja hyödyntämiseen perustuvaa toimintakulttuuria. Ohjelma jakautuu kolmeen temaattiseen osioon.

3.1.1 Terve ja hyvinvoiva turkulainen

Osiossa on kuvattu väestön hyvinvointiin liittyvät tavoitteet, kaupungin palvelurakenteen muutokset sekä niihin vaikuttavien palveluketjujen ja asiakaspalvelun sekä kumppanuuk-sien nostaminen toiminnan keskiöön.

Kaupungin toiminnan päämääränä on kaupunkilaisten kestävä hyvinvointi. Väestön ikääntyminen, työttömyys ja hyvinvointiin liittyvien ongelmien kasaantuminen ovat enenevästi kaupunkikehityksen haasteita. Kaupungin omassa toiminnassa pysyvä haaste on resurssien tarkoituksenmukainen ja mahdollisimman vaikuttava kohdistaminen.

Kaupungin tavoitteena on luoda puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisen yhteistyön ja ehkäisevän toiminnan keinoin. Ajoissa annetut ja hyvin kohdenneet peruspalvelut ovat hyvää ehkäisevää työtä. Lisäksi erityis- ja korjaavia palveluita tarjotaan niitä tarvitseville. Asiakaslähtöisyyttä parannetaan ja kaupungin omien toimintatapojen uudistamista tuetaan palvelumuotoilulla.

Hyvinvointiin kuuluvat paitsi riittävä elintaso myös yhteisöllisyys, vapaus itsensä toteuttamiseen sekä ihmisen halu ja kyky käyttää omia voimavarojaan. Kaupunki ei ole vain palveluiden tarjoaja, vaan hyvän elämän mahdollistaja.

Aktiivisuutta edistetään lisäämällä kannustavia keinoja kaikkien hyvinvointia parantavaan ja syrjäytymistä ehkäisevään toimintaan. Kaupungin tehtävänä on luoda puitteet, joissa yksilöt, yhteisöt ja järjestöt pääsevät osallistumaan ja tuottamaan tarpeitaan vastaavia palveluja ja toimintaa. Demokraattisen osallistumisen kautta kaupunkilaiset osallistuvat Turun kehittämiseen ja päätöksentekoon.

Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen -kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- muutokset sosiaalisen kehityksen haasteissa, kuten esimerkiksi toimeentulo-ongelmat, terveyserot, lastensuojelu, syrjäytyminen ja asunnottomuus
- kaupungin, yritysten ja kolmannen sektorin väliset uudet kumppanuusmallit palveluissa ja ehkäisevässä työssä
- digitaalisten palveluiden mahdollisuudet ja haasteet terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi
- tarvelähtöinen ja tietoon perustuva palveluiden kohdentaminen
- alueellinen segregatio ja sen ehkäiseminen
- osallisuuden ja asiakaslähtöisyyden edistäminen
- ihmisten toimintakyvyn vahvistaminen

3.1.2 Osaava ja oppiva turkulainen

Osiassa on kuvattu kaikkien kaupunkilaisten elinikäistä oppimista tukevat tavoitteet, mukaan lukien väestön kansainvälistymiseen liittyvät erityistarpeet, sekä kaupungin henkilöstön osaamisen kehittämisen tavoitteet.

Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toteuttaminen ovat kaupungin perustehtäviä sekä kilpailukyvyyn edellytys. Koulutuksen vastaaminen erilaisiin yksilöllisiin tarpeisiin, globaalien talouden murrokseen liittyvät työelämän muutokset, teknologisen kehityksen nopeus ja elinikäisen oppimisen välttämättömyys ovat esimerkkejä toimintaympäristöön liittyvistä haasteista. Monipuolisella ja erilaisten oppijoiden tarpeisiin vastaavalla koulutuksella luodaan pohjaa alueen talouden uudistumiselle ja kaupunkilaisten hyvinvoinnille.

Ulkomaalaistaustaisten turkulaisten suomen ja ruotsin kielen taito samoin kuin kulttuurien välinen vuorovaikutus ja kaikkien kaupunkilaisten kansainväliset valmiudet vaativat tukea. Koulutuksen uusien toteuttamistapojen, osallistumistasen noston, kaupunkirakenteen muutosten ja uusien järjestämissmallien seurauksena kasvatuksen ja opetuksen

palveluverkkoa uudistetaan. Nuorten sijoittuminen koulutukseen ja työelämään sekä yleissivistävän koulutuksen laatu ja vetovoimaisuus ovat edellytyksiä kaupungin kilpailukyvyille. Myös kaupungin henkilöstön osaamisen ylläpitäminen on kehittämisen keskeinen voimavara.

Osaava ja oppiva kaupunkilainen -kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelman puitteissa toteutettavassa tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- digitaalisten toimintaympäristöjen hyödyntäminen osaamisen kehittämisessä tai sivistyspalveluissa
- nuorisotyöttömyyden vähentäminen
- ulkomaalaistaustaisen väestön kotouttamisen tehostaminen sekä kulttuurien välisen vuorovaikutuksen edistäminen
- asiakaslähtöisyys ja toimintamallien kehittäminen palveluiden järjestämisessä
- uudet toimintamallit ja niiden läpivieminen
- lähipalveluperiaatteen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Kuva: Esko Keski-Oja

Kuva: Jussi Viermaa

3.1.3 Aktiivinen turkulainen

Osiassa on kuvattu niitä tavoitteita ja keinoja, joilla kaupunkilaisten aktiivisuutta pyritään lisäämään. Se keskittyy mahdollisuuksien näkymiseen, kaupunkilaisten oma-aloitteisuuden lisäämiseen sekä palvelujen uudistamiseen ja kehittämiseen, yhteistyössä muiden palveluntuottajien ja kolmannen sektorin kanssa.

Aktiivisella harrastamisella on todettu olevan yhteys parempaan koettuun terveyteen ja hyvän elämän kokemiseen. Aktiivisuus tukee elämänhallintaa ja mielekkyyttä, antaa elämyksiä, vaikuttaa positiivisesti terveyteen ja pidentää elinikää. Kaupunki myötävaikuttaa asiaan kumppaneiden kanssa: kolmannen sektorin toimijat eli yhdistykset ja järjestöt sekä ”neljäs sektori” eli muu kaupunkilaisten yhteistoiminta ovat merkittävässä asemassa kaupungin tukiessa kaupunkilaisten mahdollisuuksia edistää omaa hyvinvointiaan. Keskeisiä kohderyhmiä ovat lapset ja nuoret, maahanmuuttajat sekä ikääntyvä väestö. Palveluja suunnataan etenkin passiivisen väestön aktivointiin.

Uudistamisen keskiössä on osallisuuden kasvattaminen osana suunnittelua, päätöksentekoa ja toteuttamista. Asukkaiden ja asiakkaiden – kaupungin ja sen palveluiden käyttäjien – näkökulmien tunteminen auttaa suuntaamaan resursseja tarkoituksenmukaisesti ja samalla palvelukokemus paranee. Kaupunkilaisten mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskeviin asioihin on todettu lisäävän hyvinvointia ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Myös lapsille ja nuorille pyritään tarjoamaan

mahdollisuus osallistua tasavertaisesti kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan toimintaan sekä nuorisopalvelujen suunnitteluun.

Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan, ja myötävaikutetaan uudenlaisien kulttuurin ja kaupunkikulttuurin harrastamisen muotojen syntyymiseen ja vanhojen uudistumiseen. Kaupunki edistää kulttuuripääkaupunkivuonna omaksuttua ”kulttuuri tekee hyvää” -ajattelua. Ihmisten arjessa näkyvien matalan kynnyksen kulttuuripalvelujen lisäksi toteutetaan tuotantoja, jotka kasvattavat kaupungin matkailullista kiinnostavuutta ja kilpailukykyä.

Aktiivinen kaupunkilainen -kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelman puitteissa toteutettavassa tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- kaupunkilaisten oma-aloitteisuuden ja aktiivisuuden edistämisen mallit (esim. millaisella toiminnalla, tiloja koskevin käytännöin tai muin insentiivein)
- passiivisten ryhmien aktivointi
- osallisuuden kehittäminen hallinnossa ja päätöksenteossa (ml. digitalisaation mahdollisuudet)
- asukas- ja asiakastietoon sekä tutkimustietoon perustuvan palveluohjauksen ja -tuotannon kehittäminen
- kulttuurin ja kaupunkikulttuurin rooli kaupunkikehittämisessä
- liikunnallisen elämäntavan edistäminen kaupunkilaisten arjessa

3.2 Kilpailukyky ja kestävä kasvu

TURUN STRATEGIAN Kilpailukyky ja kestävä kasvu -ohjelman painopisteet ovat kaupungin rooli elinvoiman ja taloudellisen toimeliaisuuden tukemisessa ja uudistamisessa sekä kaupunkirakenteen kehitys ja sen vaikutus kaupungin kilpailukykyyn. Ohjelma jakautuu kolmeen temaattiseen osioon.

*Näkymä tiedepuistoon
keskustan suunnasta,
havainnekuva*

*Biotekniikan tutkimusta
ja kehitystä.*

Kuva: Turun yliopiston viestintä

3.2.1 Yrittävä ja osaava Turku

Osiossa on kuvattu linjaukset yritysten ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja innovaatioiden tukemiseen, työllistämistoiminnan uudistamiseen sekä kaupungin logistisen aseman vahvistamiseen. Osiossa käsitellään myös kaupungin vetovoimaa yliopisto- ja opiskelijakaupunkina sekä matkailijoiden, tapahtumien ja kongressien kaupunkina.

Kaupunki tavoittelee houkuttelevuutta sekä kansallisesti että kansainvälisesti yhteistyössä yritysten, yliopistojen ja muiden kumppanien kanssa. Houkuttelevuus tai vetovoima on useiden osatekijöiden summa ja kaupungin toimialoja läpileikkaava kokonaisuus. Houkuttelevuuden keskeisiä osa-alueita ovat monipuolinen elinkeinorakenne, hyvinvoivat asukkaat, osaava työvoima, saavutettavuus ja toimiva yhdyskuntarakenne.

Varsinais-Suomen positiivinen rakennemuutos, jonka kasvuvaiheen ennustetaan ulottuvan 2020-luvun puoliväliin, on erityishaaste kaupungin elinvoima- ja elinkeinopolitiikan, erityisesti koulutus-, yritys- ja innovaatiopalvelujen kehittämisessä. Yritysten kilpailukyyn edellyttämä huippuosaaminen on turvattava pitkäjänteisesti.

Turun erityinen vahvuus ovat toisiaan lähellä sijaitsevat laadukkaat yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut oppilait-

okset, joiden 40 000 opiskelijaa ovat merkittävä potentiaali kaupungille ja sen yrityksille. Myös monikulttuurisuus ja kaupungin kansainvälisyyden pitkät perinteet ovat Turun erityisiä voimavaroja elinkeinoelämän kilpailukyyn kasvattamisessa. Turun historiallinen perintö, monipuolinen kulttuuri ja kaupunkikulttuuri, tapahtumatoiminta, saaristo, merellisyys ja joki sekä niihin liittyvät kaupunki- ja tilankäytön uudistukset ovat merkittäviä elinvoimatekijöitä sekä asumis- että matkailukaupunkina kehittymisen näkökulmasta.

Kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan Yrittävä ja osaava kaupunki -kokonaisuudessa tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- kaupunkiuudistus (toiminta, tilankäyttö, yhdyskuntarakenne, imago), huomioiden Turun erityispiirteiden hyödyntäminen
- elinkeinotoiminnan uudistuminen (ml. kaupungin mahdollisuudet sen tukemisessa esim. erilaisin yhteistyö- ja kehitysalustoin tai kumppanuuksin)
- Etelä-Suomen työssäkäyntialueen ja Pohjoisen kasvuvyöhykkeen kehitys
- väestön kansainvälistymiseen ja monikulttuurisuuteen liittyvät kaupunki-ilmiöt
- kaupungin ja korkeakoulujen yhteistyön edistäminen

3.2.2 Vaikuttava ja uudistuva Turku

Osiossa kuvataan kaupungin oman toiminnan johtamisen, toimintatapojen uudistamisen, omistajaohjauksen sekä palvelujen ja toiminnan digitalisoinnin tavoitteita sekä strategisen viestinnän ja markkinoinnin merkitystä kaupunkistrategian toteuttamisessa ja jalkauttamisessa.

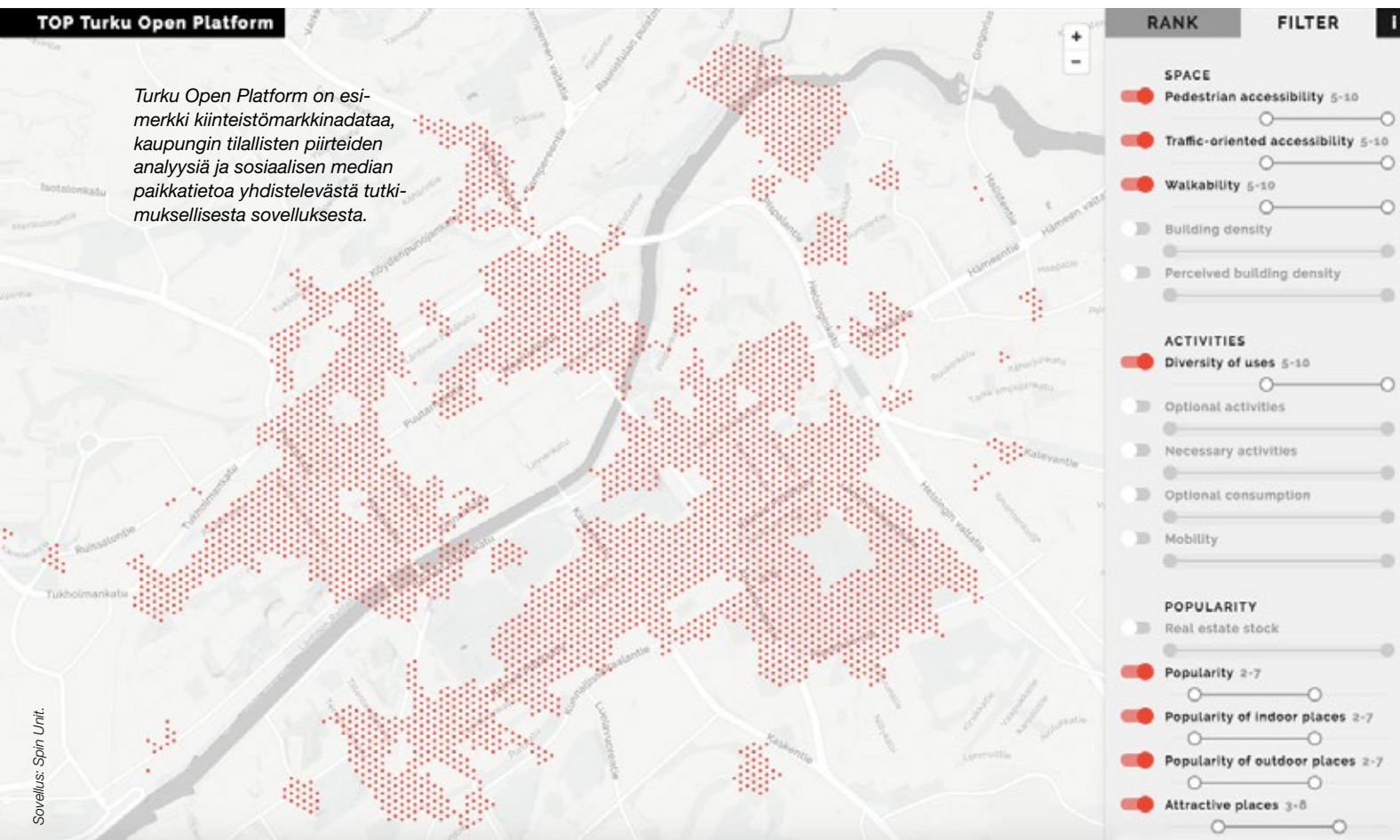
Kaupungin uudistamisen kannalta ydinkysymys on, miten rajallisia voimavaroja hyödynnetään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Uudistamisen lähtökohtia ovat toiminnan läpinäkyvyys ja tietoon perustuva johtaminen, jota tuetaan ajanmukaisilla tietojärjestelmillä ja data-analytiikalla. Kaupunki haluaa tuntea asukkaidensa ja asiakkaidensa näkemykset paremmin, ja kehittää johtamisenmenettelyjään yhteistoimintaa tukevaksi.

Julkisen sektorin tuottavuushaasteiden ratkaiseminen edellyttää uudenlaista ajattelua, yhteistyötä ja innovaatioita.

Esimerkiksi ajasta ja paikasta riippumattomat sähköiset palvelut mahdollistavat uudenlaisia toimintatapoja, osallistumismuotoja ja liiketoimintamahdollisuuksia, joita kaupunki kehittää yhteistyössä yliopistojen, yritysten ja kaupunkilaisten kanssa.

Vaikuttavan ja uudistuvan kaupungin kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- osallisuus ja paikallisdemokratian kehitys
- kaupunki-informatiikka: käyttäjä- ja ympäristötiedon data-analytiikan mahdollisuudet ja haasteet
- digitalisaation hyödyntäminen kaupunkilaisten osallistumisen ja osallisuustiedon analysoinnin sekä kaupungin palveluiden kehittämisessä
- johtamisen, toimintatapojen, yhteistyö- ja palvelumallien sekä innovaatioalustojen kehittäminen

3.2.3 Rakentuva Turku ja ympäristö

Osiassa on kuvattu kaupunkirakentamisen suuntaviivat ja periaatteet, sisältäen esimerkiksi keskustan kehittämisen, ilmasto- ja ympäristöpolitiikan sekä asumisen ja liikkumisen kehittämisen painopisteet.

Määrätietoinen uudis-, täydennys- ja korjausrakentaminen on aina ollut yksi kasvavan kaupungin tunnusmerkki. Turku pyrkii kehittämään kaupunkia laajoina kokonaisuuksina. Ilmastotietoisuus edellyttää entistä kestävämpää rakentamistapaa, uuden ja vanhan yhteensovittamista sekä uudenlaista innovatiivisuutta kaikessa rakennetun ympäristön ja yhdyskuntarakenteen kehittämisessä.

Turun sijainti joen, meren ja saariston äärellä, historiallinen rakennettu ympäristö, monimuotoinen luonnonympäristö ja suomalaisittain kompakti kaupunkirakenne tarjoavat veto-voimaiset lähtökohdat kaupungin kasvulle. Painopistealueita ovat keskustan kehittäminen, keskustaa ympäröivät kaupunki-uudistuksen alueet ja joukkoliikenteen kehityskäytävät. Kaupunkiympäristön laatuun kiinnitetään erityistä huomiota. Positiivinen rakennemuutos siivittää rakentamisen vauhtia ja lisää julkisten palveluiden kehittämistarpeita, kaupunkirakenteen muutokseen kytkeytyen. Kaupunkisuunnittelussa tulee ottaa huomioon ekologisen, kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyysnäkökulmat.

Kaupungit ja kaupunkiseudut ovat keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen hillintää ja muutokseen varautumista koskevien tavoitteiden toteuttamisessa. Turku haluaa lukeutua ilmastopolitiikan globaaleihin edelläkävijäkaupunkeihin ja pyrkii määrätietoisesti parantamaan energiatehokkuutta ja resurssiviisautta. Tavoitteet heijastuvat laajasti liikennemuotojen kehittämiseen, vanhan rakennuskannan uusiokäytön lisäämiseen ja erilaisten kaupunkikehityksen ratkaisujen ekologiseen laatuun.

Rakentuvan kaupungin ja ympäristön kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisäävät tekijät
- strateginen kaupunkisuunnittelu ja kaupunkikehittäminen
- houkutteleva kaupunkiasuminen
- uudet suunnitteluinnovaatiot ja kehittämisen kumppanuudet
- kaupunkien ilmastopolitiikka
- ekologista kestävyyttä tukevat ratkaisut kaupunkisuunnittelussa ja -rakentamisessa
- sosiaalisesti kestävä kaupunkikehityksen tukeminen (esim. täydennysrakentamisen suhde asuinalueiden kehittämiseen)
- kulttuuri- ja luonnonympäristö kaupunkikehityksen resursseina
- fyysinen ympäristö hyvinvoinnin edistäjänä

3.3 Kärkihankkeet

STRATEGISTEN OHJELMIEN lisäksi Turun kaupungilla on kolme mittavaa kaupunkistrategiasta johdettua kärkihanketta. Ne läpileikkaavat strategisia ohjelmia, yhdistellen useita niiden tavoitteita ja painopisteitä. Kaupungin kehittämissuunnitelmassa kärkihankkeet kokoavat yhteen tietyn kaupunkialueen hankkeita. Ne suuntaavat ja kokoavat yhteen myös kaupunkitutkimusohjelman puitteissa tehtävää tutkimusyhteistyötä.

3.3.1 Keskustan kehittäminen

Kärkihankkeen puitteissa on laadittu kunnianhimoinen visio keskustan elinvoiman ja vetovoiman vahvistamiseksi sekä suunnitellaan toimenpiteitä ja vaiheita, joilla vision mukainen tila keskustan kehittämisessä saavutetaan.

Keskustan kehittämisen kärkihankkeen puitteissa mahdollisia tutkimusaiheita ovat esimerkiksi:

- kaupunkikeskustojen elinvoimaisuuteen vaikuttavat tekijät (ml. kaupan, palveluiden, matkailun, toimitilojen ja asumisen ihanteiden muutokset)

- kulttuuri ja kaupunkikulttuuri vetovoimatekijöinä
- Turun merellisyyden kehittäminen
- kaupungin käyttö ja tilalliset arvostukset (esim. digitaalisia jalanjälkiä hyödyntäen)
- kaupunkiuudistuksen mallit ja niiden sovellettavuus
- erilaiset käyttäjänäkökulmat kaupunkitilojen kehittämiseen
- nykytulkinnat kaupungin historian merkityksestä ja muutoksen pitkistä kaarista

---

3.3.2 Turun tiedepuisto

Kärkihankkeen tavoitteena on luoda Turun yliopistokampukselta Kupittaaan työpaikkakeskittymään ja edelleen Itäharjulle ulottuvasta alueesta kansainvälisesti kiinnostava toiminnoiltaan monipuolinen ja logistisesti vetovoimainen osaamiskeskittymä. Alueen työpaikkoja, palveluita, asumista, liikkumista ja julkista kaupunkitilaa kehitetään innovatiivisesti yhteistyössä mm. yritysten, korkeakoulujen ja alueen muiden käyttäjien kanssa.

Tiedepuiston kärkihankkeen puitteissa mahdollisia tutkimusaiheita ovat esimerkiksi:

- tiedepuistojen, innovaatioalueiden (jmv.) kehittäminen kansainvälisestä näkökulmasta
- yhteiskehittämisen mallit
- mitä on ja miten toteuttaa vetovoimainen julkinen tila
- tilallisen kehittämisen kokeilujen arviointi
- ”älykkään” kaupungin kehittäminen käytännössä

3.3.3 Smart and Wise Turku

Kärkihankkeen tavoitteena on uusien datan hyödyntämiseen perustuvien toimintamallien luominen siten, että asukkaat, asiakkaat ja sidosryhmät ovat aktiivisesti mukana muutoksessa. Keskeisenä mahdollistajana toimii digitalisaatio ja sen synnyttämä data. Digitalisaatio mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattomien palvelujen tuottamisen ja kaupungin oman toiminnan tuottavuuden parantamisen (Smart City). Luomalla kaupunkilaisille ja yrityksille edellytykset hyödyntää dataa kaupunki mahdollistaa hyvinvointia tukevan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä kasvun (Wise City). Kärkihanke kohdistuu tästä näkökulmasta kuuteen laajaan teemaan, joita ovat:

- hiilineutraalius ja resurssiviisaus
- palvelujen ohjaus ja digitaaliset palvelut
- turvallisuus
- kaupunkisuunnittelu
- liikenne ja liikkuminen
- syrjäytymisen ehkäiseminen

Kärkihankkeeseen voi linkittyä monipuolisesti yllä mainittuihin teemoihin liittyviä tutkimuksia, jotka liittyvät joko aihealueisiin liittyvien ilmiöiden ja niiden seuraussuhteiden jäsentämiseen, data-analytiikan sovellusmahdollisuuksiin sekä kaupungin toimimiseen uusia palveluja ja liiketoimintaa mahdollistavien digitaalisten alustojen tarjoajana.

Näkymä Villa Medican
edestä kohti Yliopistonmäkeä,
havainnekuva

4. Ohjelman toteuttaminen

KAUPUNKITUTKIMUSOHJELMA TOTEUTUU viime kädessä yksittäisten tutkimushankkeiden kautta. Tutkimusyhteistyötä suunnataan etenkin ohjelman kautta kanavoidulla tutkimusrahoituksella. Tutkimuksien odotetaan perustuvan tieteelliseen viitekehykseen ja tuottavan tuloksia, jotka ovat merkittäviä akateemisiin kriteerein ja sovellettavissa kaupungin kehittämistoiminnassa. Turun kaupunkitutkimusohjelman erityispiirre on, että kaupunkiorganisaation ja yliopistojen välisen yhteiskehittelyn tavoite on viety laajasti käytäntöön yhteistoiminnan eri vaiheissa.

Elämää Halisissa

4.1 Rahoitusmuodot

KAUPUNKITUTKIMUSOHJELMAN MUKAISTA tutkimusyhteistyötä rahoitetaan neljällä erilaisella rahoitusinstrumentilla (Taulukko 1).

*Taulukko 1.
Kaupunkitutkimusohjelman mukaisen
tutkimusyhteistyön rahoitus.*

	Toteutuminen	Haun aikataulu
Ohjelman omat tutkimusrahoituskilpailut	Kaupungin rahoittamana 100 % asti tai yhteisrahoitettuna	Haku erikseen määriteltynä ajankohtina
Osallistuminen suuriin tutkimushankkeisiin	Kaupunki voi toimia hankkeiden osarahoittajana tai osallistua muulla tavoin pääosin ulkoisella rahoituksella (esim. STN) toteutettavaan tutkimukseen	Jatkuva
Täsmätutkimukset	Kaupungin rahoittamana joko 100 %, yhteisrahoituksella tai kaupungin kanavoimalla ulkoisella rahoituksella	Jatkuva
Kaupungin apurahat pro graduihin	Kaupungin rahoittamana 100 %	Haku kerran vuodessa (viikot 42-46)

Ohjelman omilla tutkimusrahoituskilpailuilla tarkoitetaan Turun kaupungin ja sen mahdollisten yhteistyökumppaneiden järjestämiä tutkimushakuja. Niissä määritellään erikseen teemat, joihin pyydetään tutkijoilta ehdotuksia tutkimushankkeista, sisältäen niiden täsmällisen aiheen, näkökulman ja rajauksen. Kilpailun järjestäjä myös määrittelee ne akateemiset ja sovellettavuuden kriteerit, joilla ehdotuksista valitaan parhaat eli rahoituksen saajat. Arviointiraateihin kuuluu sekä yliopistojen että kaupungin (ja muiden mahdollisten kilpailuja rahoittavien tahojen) edustajia. Kilpailu voidaan järjestää yksittäisten tutkijoiden tai tutkimusryhmien kesken, joko yksi- tai kaksivaiheisina. Jälkimmäisessä tapauksessa jatkoon päässeitä informoidaan miten suunnitelmaa toivotaan täsmennettävän tai täydennettävän toisella kierroksella.

Turun kaupunkitutkimusohjelma järjestää rahoituskilpailuja valitseminaan ajankohtina, yleensä syksyisin. Hakujen teemat ovat ohjelman mukaiset, mutta tarkemmin kohdistetut. Näin ollen hauilla voidaan täsmentää kaupunkitutkimusohjelman toteutumisen painopisteitä.

Kaupunkitutkimusohjelman toisella kaudella toteutettiin tutkijastipendien haku (yksittäisille tutkijoille) vuosina 2015 ja 2016 sekä hankerahoituksen haku tutkimusryhmille 2014, 2017 ja 2018. Hankehaut on toteutettu kaksivaiheisena, minkä on katsottu parantavan kaupungin intressien huomiointia. Haut ovat rahoittaneet Turun kaupunki, Länsi-Suomen yleishyödyllinen asuntosäätiö sekä Turun yliopisto ja Åbo Akademi. Myös jatkossa ohjelman toteuttamisessa painottuvat hankehaut tutkimusryhmille.

Suurilla tutkimushankkeilla tarkoitetaan mittavia, yleensä useamman vuoden kestäviä tutkimushankkeita. Ne toteutuvat suurelta osin yhden tai useamman kaupunkiorganisaatiosta riippumattoman, ns. ulkoisen rahoittajan varoin. Ohjelmaa toteuttava ulkoinen rahoitus voi olla perinteisen tutkimusrahoituksen ohella myös aluekehitysrahoitusta, mikäli kehityshankkeisiin kytketään tutkimusyhteistyötä. Tutkimusrahoitusta tarjoavat esimerkiksi Suomen Akatemia, Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN), Business Finland, Euroopan Unionin puiteohjelmat ja tutkimusta rahoittavat säätiöt. Tätä rahoitusta hakevat pääsääntöisesti tutkijat. Aluekehitystä rahoitetaan EU:n puiteohjelmista ja rakennerahastoista sekä erilaisista kansallisista ohjelmista. Hakijoita ovat pääsääntöisesti kaupungit, alueet tai kolmas sektori, mutta mahdollisesti myös yliopistot suoraan. Ulkoinen rahoitus on miltei aina kilpailtua.

Suuret tutkimushankkeet käynnistyvät pääsääntöisesti tutkijalähtöisesti. Tutkijat voivat tarjota kaupungille osallistumista hankkeisiin jatkuvasti, ilman erillistä määräaika. Kaupunki voi osarahoittaa tai osallistua muulla tavoin oman kehittämistoimintansa kannalta hyödylliseksi katsomiin hankkeisiin. Osarahoittaminen kohdistui aiemmin etenkin Tekes-hankkeisiin. Viime vuosina on täydennysrahoitettu pieniä lisäosioita STN-hankkeisiin, kuitenkin niin, että suuri osa tutkimustyöstä on toteutunut STN-rahoitetun hankkeen puitteissa. Summat ovat olleet hankkeiden kokonaisbudjettiin nähden erittäin

maltilisia. Muu osallistuminen tarkoittaa, että kaupunki toimii esimerkiksi tutkittavan mallin, sovelluksen tai palvelun kehittämisalustana, mikä tuo ulkoisia resursseja kehittämiseen, mutta edellyttää kaupungilta hanketta tukevaa ja siihen sitoutunutta työpanosta.

Kaupunki kannustaa tutkijoita seuraamaan aktiivisesti EU:n, STN:n ja muita ohjelman toteuttamisen kannalta hyödyllisten tahojen rahoitushakua. Kaupunkitutkimusohjelman tutkimusrahoituksen toivotaan myös vaikuttavan ”siemenrahana”, joka lisää ulkoisesti rahoitettua (kaupunki)tutkimusta Turun alueella.

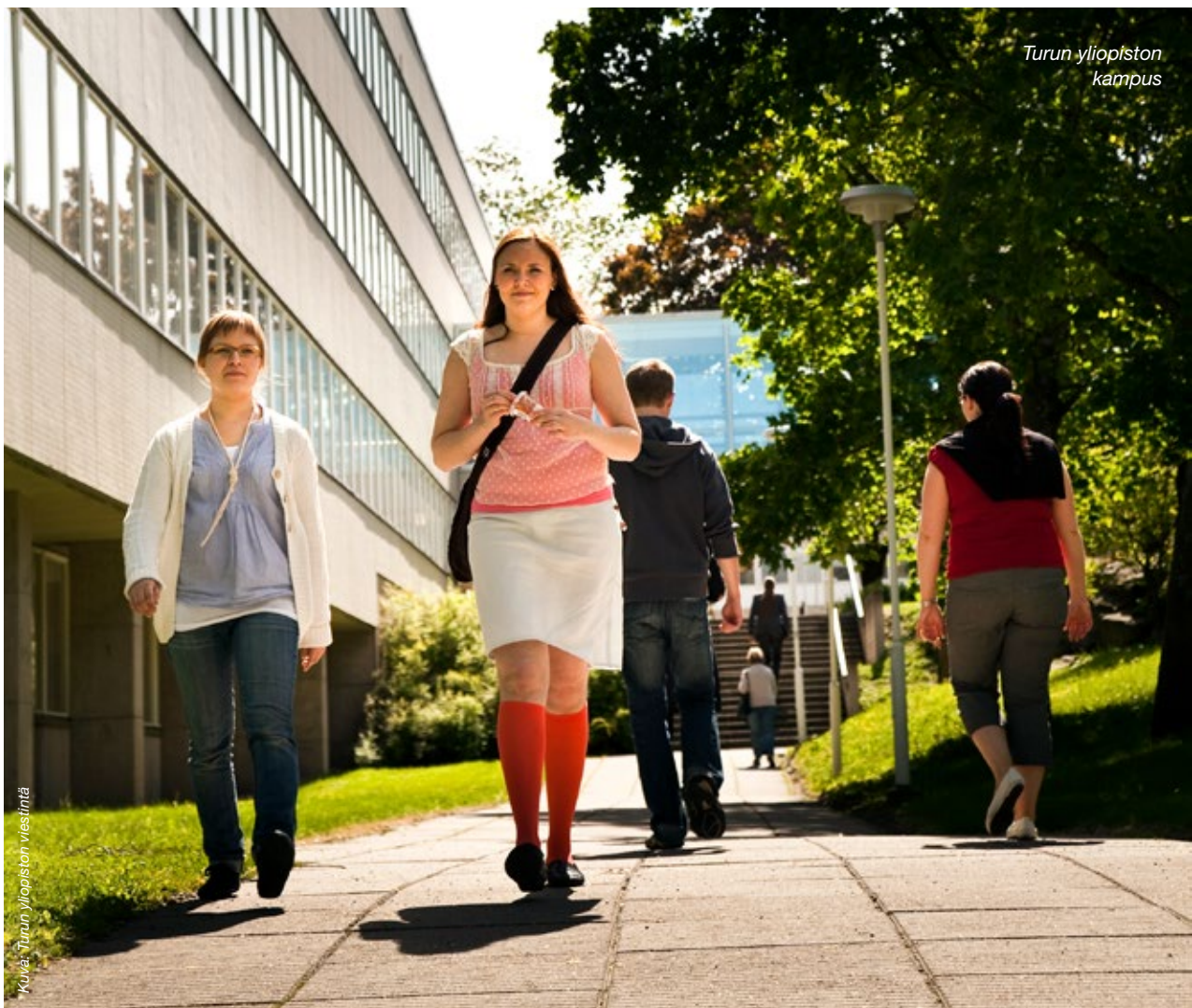
Täsmätutkimuksilla tarkoitetaan kaupungin erikseen hankkimia tutkimuksia, jotka ovat kooltaan pienempiä kuin tutkimusrahoituskilpailuin rahoitetut, ja joiden ajallinen kesto on tavallisesti muutamasta kuukaudesta vajaaseen vuoteen. Näissä kaupunki sopii tekijän kanssa mitä tutkitaan ja miten. Usein kysymys on ajankohtaiseen kehittämiskysymykseen liittyvistä taustoittavista ja kehitysvaihtoehtoja selvittävästä tutkimuksesta, jossa voidaan näin edetä nopeasti. Täsmätutkimukset käynnistyvät usein kaupungin aloitteesta, mutta myös tutkijat voivat ehdottaa niitä. Yliopistojen räätälöidyt kurssit, esimerkiksi kaupungin kehittämiskohteisiin sidotut ns. arkkitehtuuristudiot kuuluvat myös tähän kategoriaan. Erillistä hakuaikaa ei ole, vaan asiasta voi neuvotella kaupungin kanssa jatkuvasti.

Turun kaupungin apurahat pro graduihin on jaettu vuosittain 2005 alkaen. Vuodesta 2010 alkaen ne on myönnetty Turun kaupunkitutkimusohjelman mukaiseen tutkimukseen. Tarkemmat ehdot määritellään hakujulistuksessa. Haku on kerran vuodessa, viikoilla 42-46.

Hankerahoituksessa (hankehaut, täsmätutkimukset) noudatetaan seuraavia ehtoja: Hanketta tai osahanketta johtavan professorin (tmv.) työ katsotaan yliopiston tai tutkimuslaitoksen omarahoitusosuudeksi, jota ei korvata, mutta josta ei tarvitse esittää työaikalaskelmaa. Hankkeeseen palkattavien tutkijoiden kulut korvataan täysimääräisinä, todellisilla

työnantajan kuluilla (ei yleiskustannusmallin kertoimien mukaisesti) laskettuna. Hankkeen rahoitettavalle osuudelle hyväksytään kiinteä 18 prosentin yleiskustannuslisä. Rahoittaja hyväksyy rahoituksen käytön palkkana, apurahana ja tutkimuksen aineisto- ja matkakuluihin. Hanketyyppi on pääsääntöisesti julkinen tutkimusrahoitus (ALV 0%). Turun kaupunki asettaa kullekin rahoitetulle hankkeelle ohjausryhmän tai osoittaa yhteyshenkilöt.

Tarkemmat kaupungin tutkimusrahoitusta koskevat kysymykset pyydetään kaikkien neljän instrumentin osalta osoittamaan tutkimusjohtajalle, hyvissä ajoin ennen määräaikoja.

4.2 Turun kaupunkitutkimusohjelman vuorovaikutusmalli

TIEDOLLA JOHTAMISEN periaate kaupunkiorganisaatioissa korostaa tutkimustiedon hyödyntämisen tarvetta. Tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ei turvata vain tiedottamalla tuloksista hankkeen lopussa, vaan vuorovaikuttamalla tutkimusprosessin eri vaiheissa.^{12, 13}

Julkinen valta onkin edistänyt erilaisia yliopistojen ja muiden organisaatioiden välisiä vahvojen sidosten malleja, joissa partnerit tuovat osaamistaan yhteisille areenoille ja ratkovat haasteita vuorovaikutteisesti, tutkimustietoa ja muuta näyttöä kriittisesti arvioiden, ja uusia tutkimusongelmia jäsentäen.^{14, 15}

Tästä ponnistavat suositut yhteiskehittelyn (*co-creation*, *knowledge brokerage*) ajatukset. Yliopistot toimivat näis-

sä puitteissa parhaiten kehittämistoimintojen analyttisinä sparraajina, kriittisinä vastavoimina sekä mediakeskustelun laajentajina ja syventäjinä.¹⁴ Tutkimustiedon soveltaminen edellyttää myös kaupunkiorganisaation omaa perehtymistä ja pohdintaa. Yhteiskehittely toteutuu muodollisessa ja epämuodollisessa vuorovaikutuksessa prosessin eri vaiheissa. Mauser et al. on jakanut prosessin kolmeen osaan: yhteissuunnitteluun (*co-design*), yhteistoimintaan (*co-production*) ja yhteiseen tiedon jakamiseen (*co-dissemination*), joita kaikkia tarvitaan tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden turvaamiseksi.¹³ Turun kaupunkitutkimusohjelmassa on määritetysti kehitetty prosesseja, joilla turvataan osapuolten aktiivinen ja tavoitteellinen osallistuminen eri vaiheissa ja siten parannetaan tutkimustiedon vaikuttavuuden edellytyksiä (kuvio 2).

Kuvio 2. Turun kaupunkitutkimusohjelman vuorovaikutusmalli. Jatkokehittely Mauser et al. 2013 pohjalta.

Tall Ships
Races

Kuva: Olli Sulfin

4.2.1 Yhteissuunnittelu

Yhteissuunnittelu koskee sekä ohjelmatasoa että hankkeita. Yhteistyö rakenne perustuu Turun kaupungin, Turun yliopiston ja Åbo Akademin väliseen sopimukseen, jossa määritellään mm. ohjausryhmän asema ja kokoonpano sekä yliopiston ja kaupungin "yhteisenä resurssina" toimivan tutkimusjohtajan tehtävät. Kaupunkitutkimusohjelman sisällön linjaa ohjausryhmä, johon kuuluvat Turun yliopiston ja Åbo Akademin rehtorit ja Turun kaupunginjohtaja sekä useita professoreja että kaupungin ylintä johtoa. Ohjausryhmän esittelijänä ja ohjelman operatiivisena johtajana toimii Turun yliopiston ja Turun kaupungin yhdessä nimittämä kaupunkitutkimuksen tutkimusjohtaja. Hän on ohjelman korkean profiilin yhteishenkilö (*knowledge broker*), joka huolehtii valmistelijana ohjelmakokonaisuuden suunnittelusta, osallistuu tutkimushankkeiden ja -projektien suunnitteluun sekä tukee vuorovaikutusta hankkeissa, tehtäväänsä huolehtia sekä kaupungin että yliopistojen tiedon- ja muiden intressien yhteensovittamisesta. Yhteinen tutkimusjohtaja avustaa myös potentiaalisten uusien yhteistyötahojen tunnistamisessa sekä kaupungin organisaatiossa että yliopistoissa, jolloin yhteistyötä eivät rajaa olemassa olevat yhteydet viranhaltijoiden ja professorien välillä.

Kaupunkitutkimusohjelma pyrkii lisäämään vuorovaikutusta kaupungin ja yliopistojen välillä myös ilman välittömästi mukana seuraavaa hankerahoitusta. Se voi tarkoittaa esimerkiksi taustakeskusteluja kaupungin konsernihallinnon tai toimialojen tutkimustarpeista ja eri aloilla toteutettavan tutkimuksen tarjonnasta, mukaan lukien yhteistyö opinto- ja näyttöissä.

Tutkimusyhteistyön aihepiirejä ohjaavat kaupungin strategia ja kärkihankkeet. Rahoituskilpailujen niitä täsmällisemmät hakuteemat, samoin kuin yksittäisten täsmätutkimusten (ks. 4.1) aiheet, määrittävät keskusteluissa tai pohjautuvat aloitteisiin, joita tulee kaupunkitutkimusohjelman ohjausryhmästä, kaupungin johdolta ja kehittämishankkeissa tiiviisti mukana olevilta virkamiehiltä sekä suoraan tutkijoilta. Potentiaalisten hankkeiden sisältöä työsketään iteratiivisin keskustelu- ja/tai kommenttikierroksin, tavoitteena molempien osapuolten intressejä mahdollisimman hyvin toteuttava hanke.

Omaksutuilla toimintatavoilla on pystytty ylittämään sovelta- van ja perustutkimuksen jakolinja ja saatu laaja kirjo tieteenaloja ohjelman piiriin.

4.2.2 Yhteistoiminta

Tutkimusten tekeminen on tutkijoiden tehtävä, mutta sitä sparrataan käytännön näkökulmasta. Yhteistoiminnalla tarkoitetaan tässä systematisoituja tapoja keskustella tutkimusasetelmasta ja -tuloksista, pohtien niiden merkitystä kaupungin kehittämiselle.

Turun kaupunki nimeää kaikkiin rahoittamiinsa tutkimushankkeisiin ohjausryhmän (omista rahoituskilpailuista kokonaan rahoitetut hankkeet) tai sen jäsenen (suuret tutkimushankkeet) ja edellyttää vuorovaikutteista toimintatapaa. Ohjausryhmätyöskentelyn tavoitteista sen eri vaiheissa on laadittu ohjeistus (ks. tietolaatikko), joka auttaa tarpeellisten asioiden käsittelyssä. Tutkimusjohtaja osallistuu ohjausryhmien

kokouksiin ja tukee dialogia. Yksittäisille tutkijoille (tutkijastipendiaatit) ja pienille hankkeille (täsmätutkimukset) nimetään kaupungin yhdyshenkilö, jonka tehtävä on sparrata hanketta kaupungin näkökulmasta ja huolehtia tulosten levittämisestä kaupunkiorganisaation sisäpuolella.

Ohjausryhmän jäsenet tai yhdyshenkilöt voivat myös opastaa tutkijaa kaupunkiorganisaatiossa tai järjestää kontakteja, mikäli tällainen apu on ao. tutkimukselle hyödyllistä. Esimerkiksi aineistonkeruu voi helpottua, kun impulssi jonkin aineiston etsintään tai koostamiseen, tai haastatteluun osallistumiseen tulee kaupunkiorganisaation sisäpuolelta.

Ohjausryhmätyöskentelyä

Ohjausryhmätyöskentelyn vaiheet

Turun kaupunkitutkimusohjelman hankkeissa

---

1. Alku

Ensimmäinen kokous on suositeltavaa pitää nopeasti hankkeen käynnistymisen jälkeen. Kokouksessa käydään läpi hankkeen tutkimussuunnitelma ja keskustellaan tarkemmin siihen (ja aihepiiriin käytettävissä olevaan tietoon ja tietotarpeisiin) liittyvistä odotuksista, tutkimuksen aineistoista ja onko odotuksia kaupungin henkilöstön toimintaan suhteessa niihin, prosessin edetessä tehtävistä valinnoista ja ohjausryhmän mahdollisesta roolista niissä sekä projektin

aikataulusta. Lähtökohta on, että esitetty suunnitelma on hyväksytty toteutettavaksi tutkimushankkeita valittaessa, mutta keskustelut soveltajien kanssa voivat jalostaa sitä edelleen – ja antaa soveltajille lisätietoa odotettavissa olevien tuloksien tyypistä ja niiden mahdollisista hyödyistä. Alkukokouksessa on syytä sopia myös vähintään ensimmäisen välikokouksen tarkka ajankohta ja suuripiirteinen aikataulu kaikille kokouksille.

---

2. Väli

Välikokous tai -kokoukset kannattaa ajoittaa niin, että niihin sisältyy välitulosten raportointia ja mahdollisia keskusteluja tutkimusasetelmaan liittyvistä valinnoista tai tarkennuksista siirryttäessä seuraavan vaiheeseen. Hyviä välituloksia ovat esimerkiksi kirjallisuuskatsauksen raportointi (miten ilmiötä on käsitelty aiemmassa tutkimuksessa), alustava kartoitus empiirisestä kokonaisuudesta, tietyn tutkijavierailun annin raportointi tms. Keskustelu valinnoista ja tarkennuksista

voi koskea esimerkiksi edellisiin perustuvia, hankkeen sisällä tehtäviä valintoja keskittyä ja käyttää työ- ja aikaresursseja yhteen alakysymykseen tarkemmin kuin toiseen. Välikokouksia voi olla yksi tai useampia, hankkeen koosta, luonteesta, rakenteesta ja suunnitellusta vaiheistuksesta riippuen. Välikokouksessa on syytä sopia seuraavan välikokouksen tai loppukokouksen tarkka ajankohta.

---

3. Loppu

Loppukokouksessa kuullaan tutkimuksen tulokset ja tutkijoiden ehdotus tai suositus mitä kehittämisvalintoja tulokset mahdollistavat, suosivat tai edellyttävät. Tutkijoiden tulee tulosten esittelyn lisäksi alustaa kehittämissuosituksista, mutta nimenomaan yhteinen keskustelu mitä tulokset tarkoittavat käytännön kehittämistyön kannalta on tärkeä osa

loppukokousta. On tärkeää, että kaupunkiorganisaatiossa otetaan vakavasti myös sellaisten abstraktimpien tutkimustulosten merkitys ja hyödynnettävyys, jotka voi liittyä ns. suuriin strategisiin, mahdollisesti olemassa olevia rakenteita kyseenalaistaviin kysymyksiin ja valintoihin.

---

4. Jatko

Hankkeen päättyessä ohjausryhmän kaupungin puoleisten jäsenten tulee pohtia keskenään mitä tulokset tarkoittavat Turun kehittämisen kannalta, pitäisikö niiden vaikuttaa ja miten Turun tavoitteisiin, toiminnanohjaukseen, budjetointiin ja toimintaan. Tämä pohdinta, jonka yhteenvedon ohjausryhmän puheenjohtajan tulee substanssiohmistajana tiivistää

myös kaupungin projektinhallintajärjestelmään (Thinking Portfolio), on tärkeä osa hankkeen vaikuttavuutta. Ohjausryhmän jäseniä kannustetaan myös viemään tulosten esittely sopivaan johtoryhmään tai muuhun foorumiin, sen mukaan minkä parhaaksi katsovat.

4.2.3 Yhteinen tiedon jakaminen

Yhteisessä tiedon jakamisessa kohdistetuin työ tehdään osana ohjausryhmätyöskentelyä, ensin yhteistyössä tutkijoiden kanssa (ohjausryhmätyön vaihe 3) ja sitten kaupungin puoleiset jäsenet keskenään (vaihe 4), pohtien mitä tulokset tarkoittavat Turun kehittämisen kannalta ja miten niiden tulisi vaikuttaa kaupungin toimintaan. Myös yleisen sisäisen ja ulkoisen viestinnän tärkeys korostuvat.

Ohjelma järjestää tutkimusten esittelemiseksi myös laajempia, enimmäkseen asiantuntijayleisöille suunnattuja tilaisuuksia ja seminaareja, joissa kerrotaan tutkimusasetelmista, käynnissä olevista tutkimuksista ja tutkimustuloksista sekä keskustellaan tulosten merkityksestä Turun kehittämiseksi.

Tutkijoiden (pl. pro gradu) odotetaan julkaisevan tuloksia akateemisilla, vertaisarvioituilla foorumeilla, mutta kaupunkitutkimusohjelman puitteissa heillä on myös velvollisuus kirjoittaa tuloksista helposti lähestyttävässä muodossa

kaupungin virkamiehille ja luottamushenkilöille sekä muulle akateemisia piirejä laajemmalle yleisölle. Näiden tekstien pääasiallinen julkaisukanava on ohjelman oma *Tutkimuskatsauksia*-sarja, jossa tutkimuksista kerrotaan tiiviisti ja yleistajuisesti. Tuloksia julkaistaan satunnaisesti myös *Tutkimusraportteja*-sarjassa. Molemmat ovat vapaasti ladattavia verkkojulkaisuja (www.turku.fi/kaupunkitutkimus -> julkaisut), joita toimittaa tutkimusjohtaja. Viestintään panostetaan tulosten levittämiseksi myös muissa medioissa.

Julkaisu- ja muita tiedonvälittämisen muotoja pyritään kehittämään tietoa soveltava yleisö huomioiden. Yksi avaus on syksyllä 2018 käynnistetty podcast-sarja *Kaupungin ääniä*, jossa ohjelman tutkimuksista kerrotaan keskustellen. Podcasteja (internetissä julkaistuja "kuunnelmia") voi kuunnella ohjelman verkkosivujen kautta ja SoundCloud-sovelluksessa.

Kuva: Mika Kurkijähti / A1 Media

5. Lopuksi

TURUN KAUPUNKITUTKIMUSOHJELMA täyttää 2019 kymmenen vuotta. Ensimmäinen tutkimusohjelma *Tiedon Turku* julkistettiin 7.4.2009 järjestetyssä seminaarissa, reilun vuoden valmistelun päätteeksi. Turun kaupunginhallitus hyväksyi ohjelman kaupungin ja yliopistojen tutkimusyhteistyön perustaksi elokuussa 2009, ja Turun kaupungin ja Turun yliopiston välisen sopimuksen ohjelman toteuttamiseksi huhtikuussa 2010. Yhteisen tutkimusjohtajan rekrytointi käynnistettiin 2009 ja hän aloitti maaliskuussa 2010, tehtäväänään ohjelman toimeenpano.

Ensimmäisellä kaudella (2009–2013) ohjelmalle luotiin sen toiminnallinen kehys, toteutettiin runsas määrä hankkeita ja lisättiin kaupungin virkamiesten ja yliopistotutkijoiden tietoisuutta ja kokemuksia kaupunkitutkimuksen sovellettuudesta. Toisella kaudella (2014–2018) on toteutettu vielä enemmän hankkeita, mutta samalla kehitetty etenkin niihin liittyvää vuorovaikutusta, että yliopistojen tutkimustietoa ja näkemyksellisyyttä saadaan paremmin kanavoitua käytännön kehittämistyöhön.

Vuonna 2018 toteutetussa kaupunkitutkimusohjelman ulkoisessa arvioinnissa³ kiitettiin, että se on onnistunut rakentamaan pysyvän sillan kaupungista yliopistoihin. Sillan rakennuselementteinä ovat olleet yhteinen tutkimusjohtaja ja laajemmin yhteiset resurssit, jatkuva vuoropuhelu ohjelma- ja hanketasolla, tutkimushankkeille määritellyt yhteistyöprosessit ja kehittämisen pitkäjänteisyys. Arvioinnin mukaan kaupunkitutkimusohjelma on tukenut tiedon luomiselle ja hyödyntämiselle suotuisan ympäristön rakentumista, ja siten vahvistanut tiedolla johtamista Turun kaupungissa. Ohjelman koettiin kehittäneen Turun päätöksenteon strategisuutta

sekä vahvistaneen yhteistyötä ja vuorovaikutusta kaupungin ja yliopistojen välillä jopa huomattavasti. Ohjelma vaikuttaa vahvistamalla ilmiötason ajattelua: tiivis tutkimusyhteys pakottaa käytännön toimijoita ajattelemaan strategisesti. Tutkimusten temaattinen yhteys kaupungin strategiaan tekee niistä kiinnostavia käytännön näkökulmasta. Kokemus tuesta päätöksenteolle kuitenkin vaihtelee sen mukaan, miten kaupunkitutkimusohjelman sisältöjen koetaan vastaavan eri toimialojen tiedon tarpeeseen ja orientaatioon, mikä vaatii pohdintoja jatkossa. Suurimmat kehittämistarpeet arviointi löysi viestinnästä. Viestiä tuloksista ja hyödyistä pitäisi saada leviämään sekä laueammin että syvemmälle kaupungin organisaatioon ja laajemmalle joukolla myös yliopistokentässä ja kaupunkien verkostoissa. Kehitettävää riittää siis myös kolmannella kaudella.

Kaupunkitutkimusohjelman kolmannen kauden alkaessa Turku on keskellä positiivista rakennemuutosta ja vauhdittunutta kasvua sekä uusia – ja vanhoja – mahdollisuuksia ja haasteita. Kaupunkitutkimus tarjoaa tärkeitä näkökulmia yhteiskunnalliseen ja tilalliseen muutokseen. Kaupunkiorganisaatio on oppinut odottamaan paljon yhteistyöltä ja haastamaan tutkijoita, jotta päätöksentekoa voitaisiin perustaa ajankohtaiseen tutkimustietoon. Odotukset ovat myös, että tutkimukset suhteuttavat Turun kehitystä kansallisiin ja globaaleihin kehityskulkuihin. Tulevaisuuden jatkuva ennakkointi on kaupungin uudistumisen kannalta välttämätöntä, mutta viisas reagointi tarvitsee myös yhteiskunnallisten ongelmien taustoihin ja pitkän aikavälin kehitykseen pureutunutta tietoa. Kaupunkitutkimusohjelma sparraa ja inspiroi yliopistojen tutkijoita ja tarjoaa kaupungille työkaluja muutoksen hallintaan.

Lähdeviitteet

1. Miettinen R & Tuunainen J (2010). Perus- ja soveltava tutkimus tiedepolitiikan luokittelukategorioina ja retorisina resursseina. *Tiedepolitiikka* 3/2010, 7-17.
2. Lähteenmäki M, Pöyhönen S, Saarinen T & Tarnanen M (2010). Yhteiskunnallinen relevanssi tutkimuksen ulottuvuutena. *Tiedepolitiikka* 3/2010, 51-53.
3. Turun kaupunki (2018). Strategiset ohjelmat. Saatavilla: <https://www.turku.fi/kaupunkistrategia>
4. Urban Agenda for the EU. <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>
5. Medeiros, E (Ed. 2019). *Territorial Cohesion: the Urban Dimension*. Springer.
6. Työ- ja elinkeinoministeriö (2018). Edelläkävijyydestä kestävää kasvua: Kaupunkiohjelma 2018–2022. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 36/2018.
7. Yliopistolaki (§ 2). Finlex 558/2009.
8. Airaksinen, J (2018). *Dialogia ja tiivistyvää yhteistyötä: Turun kaupunkitutkimusohjelman 2014–2017 arviointi*. Turun kaupunkitutkimusohjelman Tutkimusraportteja 2/2018. Saatavilla: www.turku.fi/kaupunkitutkimus -> julkaisut
9. Joas M, Theobald K, Garzillo C, Kuhn S & McGuinness D (eds. 2013). *Informed Cities Making Research Work for Local Sustainability*. Routledge/Earthscan, United Kingdom.
10. McGuinness D (2012). *Knowledge Brokerage in Action in European Cities. Key Insights from Five Successful Knowledge Brokerage Initiatives*. Freiburg: Informed Cities.
11. Turku Urban Research Programme, featured in Erasmus+ UniverCity Action Lab (UCITYLAB) Project – 2019 Good Practice Collection.
12. Spaapen J & van Drooge L (2011). Introducing “productive interactions” in social impact assessment. *Research Evaluation* 20 (3), 211–218.
13. Mauser W, Klepper G, Rice M, Schmalzbauer BS, Hackmann H, Leemans R & Moore H (2013). Transdisciplinary global change research: the co-creation of knowledge for sustainability. *Current Opinion in Environmental Sustainability* 5, 420-431.
14. Lester, RK & Sotarauta, M (2007). Yliopistot, innovaatio ja alueiden kilpailukyky: huomioita ja johtopäätöksiä ”Local Innovation Systems -projektista”. Teoksessa (Lester, R.K. & M. Sotarauta toim.) *Innovation, Universities, and the Competitiveness of Regions*. *Technology Review* 214/2007 (Tekes), 31-42.
15. CHSRF (Canadian Health Services Research Foundation) (2003). *The Theory and Practice of Knowledge Brokering in Canada's Health System*. Saatavilla: http://www.cphi-fcass.ca/migrated/pdf/Theory_and_Practice_e.pdf

www.turku.fi/kaupunkitutkimus

